

Jan Józef Janicki

Święta Maryja, Uczennica Pańska : 'logos i etos' formularza ze Zbioru Mszy o NMP

Salvatoris Mater 14/1/4, 70-85

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sobór Watykański II przypomniał w Konstytucji o liturgii świętej, że *Święta Matka Kościół uważa za swój obowiązek uroczystie celebrować zbawcze dzieło swego Boskiego Oblubieńca przez uświęcone wspomnienie w określone dni całego roku*¹. Dlatego z biegiem roku Kościół *odslania całe misterium Chrystusa, poczynwszy od wcielenia i narodzenia aż do umiebowstąpienia, do dnia Pięćdziesiątnicy oraz do oczekiwania błogosławionej nadziei i przyjścia Pana*². Kościół „otwiera” w ten sposób całe bogactwo zbawczych czynów i zasług swojego Pana, które uobecniają się w każdym czasie, *aby wierni zetknęli się z nimi i dostąpili łaski zbawienia*³. W sprawowaniu tego rocznego cyklu misterium Chrystusa Kościół *święty ze szczególną miłością oddaje cześć Najświętszej Matce Bożej, Maryi, która nierozzerwalnym węzłem złączona jest ze zbawczym dziełem swojego Syna.*

Ks. Jan Józef Janicki

Święta Maryja, Uczennica Pańska. Logos i etos formularza ze Zbioru Mszy o NMP

SALVATORIS MATER
14(2012) nr 1-4, 70-85

W Niej Kościół podziwiał i wyśławia wspaniałą owoc odkupienia i jakby w przezczystym obrazie z radością ogląda to, czym cała pragnie i spodziewa się być⁴. Pogłębiona przez Sobór nauka o Najświętszej Dziewicy Maryi w misterium Chrystusa i Kościoła oraz ogłoszone zasady i normy odnowienia liturgii przyczyniły się do opracowania na nowo (przez Kościoły partykularne i liczne Instytuty zakonne) Mszy własnych o Najświętszej Maryi Pannie, które dokładnie zostały przejrane i poprawione, a także ułożono teksty nowe. *Uwzględniając prośby wielu pasterzy i wiernych, a zwłaszcza rektorów sanktuariów maryjnych, uznano za rzecz słuszną, aby z tych formularzy mszalnych, które odznaczają się głęboką nauką, pobożnością i pięknem tekstów, utworzyć zbiór i rozłożyć je odpowiednio na okresy roku liturgicznego*⁵. Kongregacja Kultu Bożego, uznając, że *taki zbiór formularzy przyczyni się do wzrostu prawdziwej pobożności wspólnot kościelnych i poszczególnych wiernych wobec Matki Bożej*, wydała 15 sierpnia 1986 roku, na specjalne polecenie Jana

¹ SC 102.

² TAMŻE.

³ TAMŻE.

⁴ TAMŻE, 103.

⁵ Kongregacja Kultu Bożego, *Dekret* (15 VIII 1986), Augustyn kard. Mayer, w: *Zbiór Mszy o Najświętszej Maryi Pannie*, Poznań 1998, 9 (dalej: ZMNMP).

Pawła II i zatwierdzony jego apostołską powagą, *Zbiór Mszy o Najświętszej Maryi Pannie* jako dodatek do Mszału Rzymskiego⁶.

Kongregacja Kultu Bożego, publikując tę nową księgę liturgiczną, potwierdziła, że Kościół, sprawując w liturgii zbawcze misterium Chrystusa, często wspomina ze czcią Najświętszą Maryję Pannę, ściśle związaną z Synem. *Czci w Niej nową niewiastę, która ze względu na przewidzianą śmierć Chrystusa, w samym poczęciu została odkupiona w doskonalszy sposób; Matkę, która mocą Ducha Świętego zrodziła Syna Bożego, pozostając dziewicą; uczennicę, która wiernie zachowała w sercu słowa Mistra (pogrub. moje – J.J.J.); pomocnicę Odkupiciela, która według planu Bożego całkowicie się oddała dziełu swojego Syna*⁷.

Formularz mszalny zatytułowany „Święta Maryja, uczennica Pańska” jest jednym z pięciu formularzy maryjnych przewidzianych w *Zbiorze Mszy o Najświętszej Maryi Pannie* na okres Wielkiego Postu, który jest w roku liturgicznym „drogą” przemierzaną przez wiernych przygotowujących się do świętowania uroczystości paschalnych. Wierni oddają się zatem gorliwemu słuchaniu słowa Bożego i modlitwie⁸ oraz dźwiganiu krzyża ochoczym sercem⁹. *W ten sposób stają się prawdziwymi uczniami Chrystusa, słuchają Jego słów i starają się je zachować (por. Łk 8, 15), zapierają się samych siebie, idą w ślady Pana (por. Mt 16, 24) i usiłują stać wiernie obok krzyża (por. J 19, 26)*¹⁰.

W prezentowanym studium zostanie wskazana nauka, prawda objawiona, która wyraża się w wierze modlącego się Kościoła (*logos*) o Najświętszej Dziewicy Maryi, będącej ze szczególnego daru Boga, Matką Chrystusa. Współczesne teksty liturgiczne, tak jak analizowany tu formularz mszalny, ukazują Ją jako *pierwszą i najdoskonalszą Uczennicę Chrystusa*¹¹. Ponadto, analizowane teksty zawierają w sobie prawdę o wartości i potrzebie konsekwencji „praktycznych” (*etos*), odnoszących się do stylu życia opartego na zasadach ustanowionych przez Chrystusa¹², a w oma-

⁶ Zob. TAMŻE.

⁷ TAMŻE.

⁸ Por. SC 109.

⁹ Por. Łk 14, 27.

¹⁰ ZMNMP, 65.

¹¹ PAWEŁ VI, Adhortacja apostołska o należyтым kształtowaniu i rozwijaniu kultu Najświętszej Maryi Panny *Marialis cultus* (2 II 1974), 35 (dalej: MC).

¹² *Etos* (gr. obyczaj) to konkretna postać moralności stanowiąca system obyczajów określonej grupy społecznej, wyrażający się w stylu życia. Jest realizacją przyjętego konwencjonalnie układu norm moralnych oraz próbą interpretacji moralnego prawa naturalnego, a konsekwencją przyjętej w grupie społecznej hierarchii wartości. [...] W życiu jednostki [etos] polega na powielaniu cech właściwych dla etosu określonej grupy społecznej w konkretnych warunkach historyczno-kulturowych; w życiu zbiorowości etos przejawia się w konkretnych warstwach społecznych, zawodowych czy narodowościowych. S. WITEK, *Etos*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. IV, Lublin 1983, k. 1195n (da-

wianym tu przypadku, stanowiącego naśladowanie życia Najświętszej Maryi Panny, które *ma powszechną i trwałą wartość wzoru*¹³. Teksty liturgiczne wskazują, jaką postawę winien przyjąć wierny uczestniczący w liturgii, aby naśladować Matkę Bożą i tym samym zbliżyć się do Chrystusa¹⁴. Problematyka ta zostanie odczytana w świetle istniejącej głębokiej więzi pomiędzy tekstem eucharystycznym, czyli modlitwą liturgiczną (*lex orandi*), a wiarą Kościoła w niej wyrażoną (*lex credendi*) oraz w kontekście nauczania Kościoła. W ten sposób ukazuje się przed nami nie tylko bogata teologia tytułu nadanego Najświętszej Dziewicy Maryi „Uczennicy Pańskiej”, ale także konkretny wzór do naśladowania, ubogacający naszą osobistą postawę wiary.

1. Logos – wiara Kościoła o Najświętszej Maryi Pannie, Uczennicy Pańskiej

Antyfona na wejście już na początku formularza mszalnego wskazuje na istotę określenia nadanego Matce Bożej przez Kościół: *Błogosławiona jesteś, Maryjo, która przyjmując zwiastowanie Anioła, stałaś się Matką Boskiego Słowa. Błogosławiona, bo rozważając w milczeniu naukę z nieba, stałaś się Uczennicą Boskiego Mistrza*¹⁵.

Bóg dał nam w osobie Najświętszej Dziewicy Maryi *wzór ucznia wierzącego zachowującego słowa życia*¹⁶. Wizja „ucznia” konkretyzuje się w okre-

lej; EK). *Etos* chrześcijański jest stylem życia opartym na zasadach moralnych ustanowionych przez Jezusa Chrystusa i uformowanych przez Dłunastu w Kościele pierwotnym; wyznacza kierunkowość kształtowania obyczajów jednostek i grup społecznych w dziejach chrześcijaństwa. J. KUDASIEWICZ, *Etos chrześcijański*, EK, IV, k. 1196. *Etos* ludu Bożego Starego i Nowego Testamentu jest odpowiedzią na postulat Boga: na normy i nakazy moralne skierowane przez Boga do konkretnych ludzi lub wspólnot, żyjących w określonym czasie i warunkach, które kształtowały postawę etyczną ludu Bożego obydwu Testamentów. Tak pojęty *etos* jest więc przejawem realizacji przyjętych z Objawienia zasad chrześcijańskiej etyki. *Etos* ten polega na ścisłym łączeniu obowiązków moralnych wobec Boga (aspekt teocentryczny), z obowiązkami wobec człowieka (wymiar antropocentryczny). Por. J. KUDASIEWICZ, *Etos...*, k. 1197.

¹³ MC 35.

¹⁴ Por. Z. JANIEC, *Wstawienictwo Maryi. Studium liturgiczno-teologiczne na podstawie wybranych formularzy okresu zwykłego ze Zbioru Mszy „o Najświętszej Maryi Pannie”*, Sandomierz 2010, 489 nn.

¹⁵ ZMNMP, 10. Święta Maryja, Uczennica Pańska, *Antyfona na wejście*, 65. Por. 10. Sancta Maria, discipula Domini; *Ant. ad Introitum: Beata es, Maria, quae nuntium Angeli suscipiens, facta es mater divini Verbi; beata tu, quae caelestia verba tacita conferens, facta es divini Verbi discipula*, w: Congregatio pro Cultu Divino, *Collectio missarum de Beata Maria Virgine*, Libreria Editrice Vaticana 1987, 41 (dalej: CmBMV).

¹⁶ ZMNMP, 10. Święta Maryja, Uczennica Pańska, *Kolekta*, 66. Por. CmBMV, *Collecta: Domine Deus noster, qui in beata Virgine Maria exemplar nobis dedisti discipuli verba vitae fideliter custodientis*, 42.

śleniu modlitwy nad darami, gdzie Najświętsza Dziewica jest nazwana Matką i Uczennicą Syna Bożego¹⁷. Prefacja, rozpoczynająca *modlitwę eucharystyczną*, w której celebrans *w imieniu całego ludu wielbi Boga Ojca i składa Mu dziękczynienie za całe dzieło zbawienia lub za jakiś szczególny jego aspekt, zależnie od różnorodności dnia, święta lub okresu*¹⁸, nazywa Matkę naszego Pana Jezusa Chrystusa, chwalebna Dziewicę Maryję, szczęśliwą nie tylko dlatego, że *w dziewiczym tonie nosiła Bożego Syna, lecz jeszcze słuszniej sławi [...] Ją jako błogosławioną, ponieważ będąc Uczennicą Wcielonego Słowa, pilnie szukała [Bożej] woli i wiernie ją wypełniła*¹⁹. W tytule tej prefacji podano, że *Najświętsza Panna jest sławiona jako szczęśliwa Uczennica Wcielonego Słowa*²⁰. W tym kontekście wydaje się rozbrzmiewać echo głosu Chrystusa, który na pochwałę anonimowej kobiety „z tłumy”: *Szczęśliwe (błogosławione) łono, które Cię nosiło, i piersi, które ssaleś*, odpowiedział: *Szczęśliwi (błogosławieni) są raczej ci, którzy słuchają słowa Bożego i zachowują je* (Łk 11, 27-28). Wydarzenie to, po pierwsze, *ukazuje, że od początku Maryja cieszyła się wielką czcią, po drugie, przekazana jest w nim nauka o tym, co wierzącym daje prawdziwe szczęście. Ze słów Jezusa wynika, że szczęście Maryi wykracza poza Jej macierzyństwo. Maryja bowiem, chociaż jest Matką Jezusa, to przede wszystkim jest pierwszą, która w pełni przyjęła słowo Boga i wypełniła je w życiu. To dzięki temu wszystkie pokolenia nazywają Ją szczęśliwą* (Łk 1, 48). *Jezus nie umniejsza czci wynikającej z rodzicielstwa, przypomina jednak, że dużo więcej znaczy przyjęcie postawy słuchania Boga i dyspozycyjność wobec Jego woli. Każdy, kto na wzór Maryi słucha słowa Bożego i wypełnia je w życiu, staje się naprawdę szczęśliwy*²¹.

Umieszczenie formularza mszalnego zatytułowanego „Święta Maryja, Uczennica Pańska” pośród formularzy przewidzianych na Wielki Post wiąże się z faktem, że *w okresie Wielkiego Postu wierni częściej słuchają słowa Bożego, oddają się modlitwie, czynią pokutę, przypominają sobie chrzest*

¹⁷ TAMŻE, *Modlitwa nad darami*, 66. Por. CmBMV, *Super oblata: Propitius intuere, Domine, munera tibi gratanter oblata in memoria beatæ Virginis, Filii tui matris et discipulæ*, 42.

¹⁸ *Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego*, nr 79 a.

¹⁹ ZMNMP, 10. Święta Maryja, Uczennica Pańska, *Prefacja*, 66. Por. CmBMV, *Praefatio: „Cuius mater, gloriosa Virgo Maria, iure proclamatur beata, quia Filium tuum castis meruit generare visceribus; sed merito felicior praedicatur, quia, incarnati Verbi facta discipula, voluntatem tuam sedula quaesivit et adimplevit fidelis*, 43.

²⁰ TAMŻE. Por. CmBMV, *Praefatio: Beata Virgo, incarnati Verbi discipula, felix praedicatur*, 42.

²¹ (Komentarz:) *Prawdziwie szczęśliwi*, w: *Pismo Święte Nowego Testamentu i Psalmi*, Najnowszy przekład z języków oryginalnych z komentarzem, opracował Zespół Bibliistów Polskich z inicjatywy Towarzystwa Świętego Pawła, Częstochowa 2005, 178.

i towarzyszą Chrystusowi na drodze krzyżowej. Przez to przygotowują się do obchodów paschalnych. Na tym „wielkopostnym szlaku” liturgia święta stawia wiernym przed oczy Najświętszą Pannę jako wzór ucznia, który wiernie słucha słowa Bożego i śladem Chrystusa zmierza „na miejsce Kalwarii”, aby tam umrzeć razem z Nim (por. 2 Tm 2, 11)²².

W życiu publicznym Jezusa Jego Matka, *w ciągu Jego nauczania przyjęła słowa, w których Syn, stawiając Królestwo ponad względami i więzami ciała i krwi, nazwał błogosławionymi słuchających i zachowujących słowo Boże (por. Mk 3, 35; Łk 11, 27n), jak to Ona wiernie czyniła (por. Łk 2, 19. 51)²³.*

Określenie *Uczennica* występuje w Zbiorze Mszy o Najświętszej Maryi Pannie jeszcze w innych formularzach, jak w formularzu dwudziestym „Święta Maryja, Niewiasta nowa”, w którym jest sławiona jako *prawdziwie Niewiasta nowa, pierwsza uczennica nowego Prawa*²⁴. W formularzu czterdziestym piątym, noszącym tytuł: „Najświętsza Maryja Panna, Królowa pokoju”, jest nazwana w prefacji *uczennicą Chrystusa i służebnicą pokoju, która modląc się z Apostołami, oczekiwała obiecanego od Ojca Ducha jedności i pokoju, miłości i wesela*²⁵.

Tytuł „Uczennica Chrystusa” podał papież Paweł VI w wydanej 2 lutego 1974 roku adhortacji apostołskiej *Marialis cultus* „O należyтым kształtowaniu i rozwijaniu kultu Najświętszej Maryi Panny”, gdy pisał, że przyjęła Ona słowo Boga i wprowadziła je w czyn, *że okazała się pierwszą i najdoskonalszą Uczennicą Chrystusa*²⁶. W określeniu użytym przez Pawła VI można dostrzec echo słów św. Augustyna, który uczył, że Dziewica Maryja najwierniej z ludzi i dokładnie spełniała wolę Boga Ojca *i dlatego większą jest rzeczą dla Maryi być uczennicą Chrystusa niż Matką Chrystusa; większym jest szczęściem być uczennicą Chrystusa niż Matką Chry-*

²² ZMNMP, Okres Wielkiego Postu, 63. Por. CmBMV, *Tempus Quadragesimae: Tempore Quadragesimae fideles verbum Die abundantius audientes, orationi vacantes, paenitentiam agentes, memoriam baptismi recolentes atque Christum sequentes in itinere crucis, ad Pascham celebrandam rite praeparantur. In hoc «itinere quadragesimali» sacra liturgia beatam Virginem fidelibus proponit tamquam exemplar discipuli qui verbum Dei fideliter audit et Christi vestigia premens ad «Calvariae locum» pergit, ut cum eo commoriatur (cf. 2 Tim 2, 11), 39.*

²³ ZMNMP, Wprowadzenie teologiczne i pastoralne, nr 9, 13; por. LG 58.

²⁴ ZMNMP, 20. Święta Maryja, Niewiasta nowa, *Prefacja*, 104-105. Por. CmBMV, *Praefatio: Maria, mulier nova, novae legis prima discipula*, 83; *vere est mulier nova, novae legis prima discipula*, 84.

²⁵ ZMNMP, 45. Najświętsza Maryja Panna, Królowa pokoju, *Prefacja*, 183. Por. CmBMV, *Praefatio: Haec est discipula Christi, pacis alumna, quae cum Apostolis orans Promissum praestolatur Patris, Spiritum unitatis et pacis, caritatis et gaudii*, 173.

²⁶ MC 35.

stusa²⁷. Echo wypowiedzi świętego Biskupa z Hippony, owo *plus est felicius – większym jest szczęściem*, brzmi doniośle w „embolizmie” prefacji, stwierdzającym, że *chwalebna Dziewica Maryja słusznie została nazwana szczęśliwą, albowiem w dziewiczym łonie nosiła Bożego Syna; lecz jeszcze słuszniej sławi się Ją jako błogosławioną, ponieważ będąc Uczennicą Wcielonego Słowa, pilnie szukała (Bożej) woli i wiernie ją wypełniała*²⁸. To nauczanie św. Augustyna (354–430) z *Kazania* (25, 7-8), w którym nazywa ten święty Biskup Najświętszą Maryję „Uczennicą Chrystusa”, zostało zamieszczone w posoborowej księdze *Liturgii godzin*, we wspomnienie obowiązkowe: „Ofiarowanie Najświętszej Maryi Panny”, w dniu 21 listopada, w *Godzinie czytań* jako tzw. II czytanie, zatytułowane: *W wierze zaufała, w wierze poczęła*²⁹. W ogłoszonym przez papieża Benedykta XVI Roku wiary (11 X 2012 – 24 XI 2013), wyjątkowo aktualnie brzmi mowa św. Augustyna, w której czytamy m.in.: *Zastanówcie się, proszę, nad słowami, które powiedział Chrystus Pan, wyciągając rękę ku swoim uczniom: «Oto moja matka i moi bracia», oraz: «Kto pełni wolę Ojca mego, który Mnie posłał, ten Mi jest bratem, siostrą i matką». Czyż więc Maryja Dziewica nie pełniła woli Ojca? Czyż nie pełniła woli Ojca Ta, która w wierze zaufała, w wierze poczęła, która została wybrana, aby z Niej się narodziło dla nas, ludzi, zbawienie, która została stworzona przez Chrystusa pierwiej, zanim Chrystus w Niej został stworzony? Ależ tak! Najświętsza Maryja w doskonały sposób wypełniała wolę Ojca. Dlatego ważniejszą sprawą było dla Maryi, że się stała uczennicą Chrystusa, niż to, że była Matką Chrystusa. Szczęśliwszym było, że stała się uczennicą Chrystusa, niż to, że była Jego Matką. A zatem Maryja była błogosławioną, ponieważ zanim zrodziła Nauczyciela, wcześniej nosiła Go w swoim łonie* (pogrub. moje – J.J.J.).

²⁷ AUGUSTYN, *Sermo* 25,7: PL 46, 937 (polskie tłumaczenie cyt. za: ZMNMP, 10. Święta Maryja, Uczennica Pańska, *Wprowadzenie*, 65). Interesujący nas w tym miejscu tekst św. Augustyna ma następujące brzmienie: *Nunquid non fecit voluntatem Patris Virgo Maria, quae fide credidit, fide concepit, electa est, de qua nobis salus inter homines nasceretur, creata est a Christo, antequam in illa Christus crearetur? Fecit, fecit plane voluntatem Patris sancta Maria, et ideo plus est Mariae discipulam fuisse Christi, quam matrem fuisse Christi. AUGUSTINUS, Sermo 25,7: PL 46, 937. Por. B. NADOLSKI, *Sancta Maria Discipula Domini*, w: *Benedyktynska praca. Studia historyczne ofiarowane o. Pawłowi Szanieckiemu w 80. rocznicę urodzin*, Kraków 1997, 283.*

²⁸ ZMNMP, 10. Święta Maryja, Uczennica Pańska, *Prefacja*, 66. Por. CmBMV, *Praefatio: Cuius mater, gloriosa Virgo Maria, iure proclamatur beata, quia Filium tuum castis meruit generare visceribus; sed merito felicior praedicatur, quia, incarnati Verbi facta discipula, voluntatem tuam sedula quaesivit et adimplevit fidelis*, 43.

²⁹ *Liturgia godzin. Codzienna modlitwa Ludu Bożego*. IV. Okres zwykły. Tygodnie XVIII–XXXIV, Poznań 1988, 1373 n.

Zobacz, czy nie jest tak, jak mówię. Kiedy Pan otoczony rzeszą ludzi przechodził, czyniąc niezwykłe cuda, pewna niewiasta wykrzyknęła: «Szczęśliwe, błogosławione łono, które Cię nosiło». Pan zaś pouczając, aby nikt nie upatrywał szczęścia w ciele, cóż wtedy odpowiedział? «Raczej ci są błogosławieni, którzy słuchają słowa Bożego i strzegą go». A zatem Maryja jest błogosławiona, ponieważ słuchała słowa Bożego i strzegła go. Bardziej strzegła prawdy w sercu niż ciała w łonie. Chrystus jest Prawdą, Chrystus jest Ciałem. Chrystus Prawda jest w sercu Maryi, Chrystus Ciało jest w Jej łonie. Być w sercu, znaczy więcej niż być w łonie³⁰.

Określenia Maryi jako „Uczennicy swego Syna”, „Uczennicy Chrystusa” użył bł. Jan Paweł II w swojej encyklice *Redemptoris Mater* – „O Błogosławionej Maryi Dziewicy w życiu pielgrzymującego Kościoła”, wydanej 25 marca 1987 r. W rozdziale dwudziestym tej encykliki, w związku z wypowiedzią „jakiejś kobiety z tłumu”, która, zwracając się do Jezusa, zawołała: *Błogosławione łono, które Cię nosiło, i piersi, które ssales* (Łk 11, 27) – znajdujemy analizę macierzyństwa Maryi, poprzez które *Jezus – Syn Najwyższego (por. Łk 1, 32) – jest prawdziwym Synem człowieczym. Jest «ciałem», jak każdy człowiek: jest «Słowem, które stało się ciałem» (por. J 1, 14). Jest to ciało i krew Maryi*³¹. Odnosząc się następnie do odpowiedzi danej przez Jezusa tej kobiecie: *Owszem, ale przecież błogosławieni ci, którzy słuchają słowa Bożego i zachowują je* (Łk 11, 28), Papież stwierdza, że *Jezus chce odwrócić uwagę od macierzyństwa, o ile oznacza ono tylko więź ciała, aby skierować ją w stronę tych tajemniczych więzi ducha, jakie powstają przez słuchanie słowa Bożego i zachowywanie go*³². W nauczaniu Jana Pawła II to nowe znaczenie macierzyństwa, przeniesione do dziedziny wartości duchowych, zarysowuje się jeszcze wyraźniej w innej odpowiedzi Jezusa, którą zapisali wszyscy synoptycy. Otóż, kiedy powiedziano Jezusowi, że Jego Matka i bracia stoją na dworze i chcą się z Nim widzieć, wtedy On im odpowiedział: *Moją matką i moimi braćmi są ci, którzy słuchają słowa Bożego i wypełniają je* (Łk 8, 21)³³. Kiedy Jezus z Nazaretu rozpoczął swą publiczną działalność w całej Palestynie, był *całkowicie i wyłącznie w sprawach Ojca* (Łk 2, 49); głosił Jego królestwo: „królestwo Boże” i „sprawy Ojca”, które dają nowy wymiar i nowe znaczenie wszystkiemu, co ludzkie, a więc każdej ludzkiej więzi w od-

³⁰ TAMŻE.

³¹ RM 20. Papież cytuje w tym miejscu św. Augustyna: *Chrystus jest prawdą. Chrystus jest ciałem: Chrystus prawdą w umyśle Maryi, Chrystus ciałem w łonie Maryi*. AUGUSTYN, *Sermo 25, 7 (Sermones inediti)*: PL 46, 938 (RM, przypis 43).

³² TAMŻE.

³³ TAMŻE.

niesieniu do celów i zadań każdego człowieka. W tym nowym wymiarze nabiera nowego znaczenia także taka więź jak *braterstwo*; znaczy bowiem coś innego i coś więcej niż tylko *braterstwo według ciała*, które jest skutkiem pochodzenia od tych samych rodziców. Również określenie *macierzyństwo*, w wymiarze królestwa Bożego i w kontekście ojcostwa Boga samego, nabiera innego znaczenia. Jezus w słowach przytoczonych przez św. Łukasza: *Moją matką i moimi braćmi są ci, którzy słuchają słowa Bożego i wypełniają je* (Łk 8, 21), uczy właśnie o tym nowym znaczeniu *macierzyństwa*³⁴. Nie znaczy to wcale, jak mówi bł. Jan Paweł II, wyjaśniając to nowe znaczenie *macierzyństwa*, że Jezus „odsuwa się” od Tej, która była Jego Rodzicielką, Jego rodzoną Matką; że pragnie pozostawić Ją w cieniu ukrycia, które sama wybrała! *Jeśli tak mogłoby się wydawać na podstawie brzmienia samych słów, to równocześnie należy stwierdzić, że to inne i nowe macierzyństwo, o jakim mówi Jezus swoim uczniom, w sposób najszczególniejszy odnosi się właśnie do Niej. Czyż Maryja nie jest ‘pierwszą pośród tych, «którzy słuchają słowa Bożego i wypełniają je»’? Czyż nie do Niej odnosi się nade wszystko owo błogosławieństwo, jakie wypowiedział Jezus, odpowiadając na słowa nieznannej kobiety? Niewątpliwie Maryja jest godna błogosławieństwa dlatego, że stała się dla swego Syna Matką wedle ciała («Błogosławione lono, które Cię nosiło, i piersi, które ssaleś») – ale również i nade wszystko dlatego, że już przy zwiastowaniu przyjęła słowo Boże, że słowu temu uwierzyła, że ‘była Bogu posłuszna’, ponieważ ‘słowo’ to «zachowywała» i «rozważała w sercu» (por. Łk 1, 38. 45; 2, 19. 51) i całym swoim życiem wypełniała. Tak więc błogosławieństwo wypowiedziane przez Jezusa nie przeciwstawia się – wbrew pozorom – błogosławieństwu wypowiedzianemu przez nieznaną kobietę, ale z nim się spotyka w osobie tej Matki-Dziewicy, która sama siebie nazwała «służebnicą Pańską» (Łk 1, 38). Jeśli «wszystkie pokolenia zwać Ją będą błogosławioną» (por. Łk 1, 48) – to owa anonimowa kobieta zdaje się być pierwszą, która potwierdza nieświadomie ów proroczy werset z Magnificat Maryi i zapoczątkowuje Magnificat wieków*³⁵.

Jan Paweł II, ukazując dwa wymiary („formy”) *macierzyństwa* w świetle wiary Maryi, stwierdził, że jeśli ‘przez wiarę’ Maryja stała się Rodzicielką Syna, którego dał Jej Ojciec w mocy Ducha Świętego, zachowując nie naruszone Jej dziewictwo, to w tejże samej wierze ‘odnalazła Ona i przyjęła’ ów inny wymiar *macierzyństwa*, który Jej Syn objawił w czasie swego mesjańskiego posłannictwa. Można powiedzieć, że wymiar ten był udziałem Matki Chrystusa od początku, od chwili poczęcia i narodzin Syna.

³⁴ Por. TAMŻE.

³⁵ TAMŻE.

Od tego momentu była Tą, która uwierzyła. Jednak w miarę jak odsłaniało się Jej oczom i duchowi posłannictwo Syna, Ona sama jako Matka ‘otwierała się ku tej «nowości» macierzyństwa’, jakie miało stawać się Jej udziałem przy boku Syna. Czyż nie powiedziała na początku: «Oto Ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według twego słowa!» (Łk 1, 38)? Przez wiarę słuchała w dalszym ciągu i rozważała to słowo, w którym stawało się coraz przejrzystsze, w sposób «przekraczający wszelką wiedzę» (por. Ef 3, 19), samoobjawienie się Boga żywego. Maryja Matka stawała się w ten sposób ‘pierwszą pomiekną «uczennicą» swego Syna’, pierwszą, do której On zdawał się mówić «pójdź za Mną», wcześniej niż wypowiedział to wezwanie do Apostołów czy kogokolwiek innego (por. J 1, 43)³⁶.

Apostolskie nauczanie encykliki Jana Pawła II „O Błogosławionej Maryi Dziewicy w życiu pielgrzymującego Kościoła”, *Redemptoris Mater*, będącej obszernym wykładem teologicznym, uzasadnionym biblijnie, ma swoje odniesienie także do *praxis* chrześcijańskiego życia³⁷. Kościół jest ukazany jako lud Boży pielgrzymujący w wierze, któremu „przewodzi” („przoduje”) Maryja jako *pierwovzór Kościoła w porządku wiary, miłości i doskonałego zjednoczenia z Chrystusem*³⁸. W swym ziemskim pielgrzymowaniu Kościół spotyka zatem *na drodze wiary Maryję jako przykład „uczennicy” Chrystusa*³⁹.

2. Etos ucznia Chrystusa kształtowany na wzór NMP Uczennicy Pańskiej

Zwieńczeniem uczestnictwa wiernych w Eucharystii, tj. w Liturgii słowa, z której otrzymujemy naukę i w Liturgii eucharystycznej, w której otrzymujemy pokarm – jest prośba w *modlitwie po Komunii*, analizowanego tu mszalnego formularza maryjnego, aby wszyscy uczestniczący z radością w „sakramentalnej Uczcie”, *za przykładem Najświętszej Dziewicy stawali się prawdziwymi uczniami Chrystusa, pilnie słuchali Jego słów i wiernie je zachowywali*⁴⁰. Prawdę tę przypomina *antyfona na Komunię*:

³⁶ TAMŻE.

³⁷ Zob. J. KUDASIEWICZ, *Uwagi biblisty na marginesie „Redemptoris Mater”*, w: Jan Paweł II. Matka Odkupiciela. Tekst i komentarze, red. S.C. NAPIÓRKOWSKI, Lublin 1993, 123.

³⁸ RM 5. 26.

³⁹ J. KUMALA, *Maryjne pośrednictwo przykładu w świetle „Redemptoris Mater”*, w: Jan Paweł II. Matka Odkupiciela..., 263.

⁴⁰ ZMNMP, 10. Święta Maryja, Uczennica Pańska, *Modlitwa po Komunii*, 67. Por. CmBMV, *Post Communionem: Repleti, Domine, sacramentis et gaudiis, te suppliciter imploramus, ut, beatae Virginis exempla sectantes, veri inveniamur Christi discipuli, qui eius verba seduli audiant et custodiant fideles*, 43.

Błogosławieni ci, którzy słuchają słowa Bożego i zachowują je wiernie (Łk 11, 28). Brać przykład z Maryi znaczy zatem: stawać się prawdziwymi uczniami Chrystusa, pilnie słuchać Jego słów i wiernie je zachowywać. *Prośba o integralną realizację relacji do Jezusa dobrze pasuje do momentu rozesłania słuchaczy, którzy jako Jego uczniowie, na wzór Jego Matki, mają przynosić obfite owoce w codziennym życiu*⁴¹. Aby tak się stało w życiu każdego ucznia Chrystusa, Kościół, oddając cześć Najświętszej Dziewicy, Matki i Uczennicy Syna Bożego, prosi Boga, by otworzył *nasze serca na przyjęcie słowa zbauienia* i aby ono *mocą Ducha Świętego codziennie w nas brzmiało i rodziło obfite owoce*⁴². Wierni słowami celebransa błagają Boga, swojego Ojca, aby „wejrzał łaskawie” na dary Mu ofiarowane i przez nie udzielił im „obfitość” łaski i mądrości, *których nie możemy uzyskać własnymi siłami*⁴³.

Najświętsza Dziewica Maryja została przez Boga dana Kościołowi jako *wzór ucznia wiernie zachowującego słowa życia*⁴⁴. Na całą głębię określenia Maryi jako wzoru, wzorca (*exemplar*) dla uczniów Chrystusa, wskazał w adhortacji apostołskiej *Marialis cultus* (2 II 1974) papież Paweł VI, gdy pisał, że Kościół zawsze zalecał wiernym naśladowanie Najświętszej Dziewicy Maryi. Czynił to *nie z powodu rodzaju życia, jakie prowadziła, a tym mniej warunków społeczno-kulturowych, w jakich Jej życie się rozwinęło – obecnie niemal wszędzie przedawnionych – lecz dlatego, że w określonej sytuacji swego życia całkowicie i z poczuciem odpowiedzialności przyłączyła do woli Bożej* (por. Łk 1, 38); *że przyjęła Jego słowo i wprowadziła je w czyn; że Jej działanie było ożywione miłością i wolą służenia; że okazała się pierwszą i najdoskonalszą Uczennicą Chrystusa; a to z pewnością ma powszechną i trwałą wartość wzoru*⁴⁵.

Formularz mszalny *Święta Maryja, Uczennica Pańska*, przewidziany na okres Wielkiego Postu, tak jak pozostałych 45 formularzy „maryjnych” na inne okresy roku liturgicznego, pokazują, że rok liturgiczny jest także „rokiem maryjnym”, w ciągu którego *błogosławiona Dziewica, ze*

⁴¹ A. MALINA, 10. *Święta Maryja, Uczennica Pańska*, w: *Nowe Msze o Najświętszej Maryi Pannie. Komentarze i homilie*, red. A. PACIOREK, H. WITCZYK, Kielce 2008, 115.

⁴² ZMNMP, 10. *Święta Maryja, Uczennica Pańska, Kolekta*, 66. Por. CmBMV, *Collecta: Domine Deus noster, [...] aperi, quaesumus, corda nostra ad suscipiendum verbum salutis, quod, Spiritus Sancti virtute, in nobis cotidie resonet et uberrimos germinet fructus*, 42.

⁴³ TAMŻE, *Modlitwa nad darami*, 66. Por. CmBMV, *Super oblata: Propitius intueri, Domine, munera tibi gratanter oblata [...]; et concede ut gratiam et sapientiam, quas nostris viribus obtinere non praesumimus, per ea abundanter consequamur*, 42.

⁴⁴ TAMŻE, *Kolekta*, 66. Por. CmBMV, *Collecta: Domine Deus noster, qui in beata Virgine Maria exemplar nobis dedisti discipuli verba vitae fideliter custodientis*, 42.

⁴⁵ MC 35.

względu na Jej szczególny udział w misteriach Chrystusa, jest nieustannie czczona w różnorodnych aspektach. [...] Okres Wielkiego Postu, w którym zdążamy ku Wielkanocy, wypełniony częstym słuchaniem słowa Bożego (por. KL 109), zdecydowanym nawróceniem serca i bardziej świadomym dźwiganiem własnego krzyża (por. Mt 16, 24; Mk 8, 34; Łk 9, 23) może być kształtowany na wzór życia błogosławionej Dziewicy, pierwszej uczeniicy Pańskiej, która wiernie zachowywała Jego słowa (por. Łk 2, 29. 51) i mężnie trwała przy krzyżu swojego Syna (por. J 19, 25-27)⁴⁶.

Papież Paweł VI uczył, że Maryja jest Matką Kościoła nie tylko dlatego, że jest Matką Jezusa Chrystusa, [...] ale też dlatego, że całej wspólnotcie wybranych święci jako wzór cnót. [...] Od tej chwili, gdy uczestniczyła w odkupieńczej dla nas ofierze Syna, [...] Maryja obecnie w dalszym ciągu pełni z nieba obowiązek macierzyński, przyczyniając się do rodzenia i pomnażania życia Bożego w poszczególnych duszach ludzi odkupionych. Jest to ogromnie pocieszająca prawda, która z wolnej woli najmędrszego Boga jest częścią dopełniającą tajemnicy ludzkiego zbawienia, dlatego wszyscy chrześcijanie mają obowiązek w nią wierzyć⁴⁷. Papież stwierdził ponadto, że Kościół od pierwszych wieków zawsze był przekonany, że Maryja ustawicznie wstawia się do Syna za Ludem Bożym. [...] Współdziałanie Matki Kościoła w rozwijaniu życia Bożego w duszach nie ogranicza się do wstawiennictwa u Syna. Innym jeszcze sposobem wywiera Ona swój wpływ na odkupionych, a mianowicie – przykładem; ma on bardzo ważne znaczenie, zgodnie z utartym przysłowiem: «Słowa pouczają, a przykłady pociągają»⁴⁸. W swym apostoelskim nauczaniu papież Paweł VI zachęcał wszystkich, ażeby chętnie posłuchali wezwania Powszechnego Soboru Watykańskiego II: «Niechaj wierni pamiętają o tym, że prawdziwa pobożność nie polega ani na czczym i przemijającym uczuciu, ani na jakiejś próżnej łatwowierności, lecz pochodzi z wiary prawdziwej, która prowadzi nas do uznawania przodującego stanowiska Bożej Rodzicielki i pobudza do synowskiej miłości ku Matce naszej oraz do naśladowania Jej cnót»⁴⁹. Paweł VI wyjaśnia w tym kontekście ścisły związek pomiędzy naśladowaniem Chrystusa i naśladowaniem Najświętszej Maryi Panny, stwierdzając: *Bez wątpienia, naśladowanie Jezusa Chrystusa jest drogą królewską, której powinniśmy się trzy-*

⁴⁶ KONGREGACJA KULTU BOŻEGO, *Wskazania i propozycje obchodu Roku Maryjnego. Rok Maryjny w kontekście roku liturgicznego* (3 IV 1987), 3, cyt. za: „Kielecki Przegląd Diecezjalny” LXIV(1988) nr 2-3, 91.

⁴⁷ PAWEŁ VI, *Adhortacja apostoelska o czci i naśladowaniu Najświętszej Maryi Panny, Matki Kościoła i wzoru wszystkich cnót Signum magnum* (13 V 1967), cz. I, 1 (dalej: SM).

⁴⁸ SM, cz. I, nr 2. 3.

⁴⁹ SM, cz. II, 1.

mac, aby osiągnąć świętość życia i w miarę możliwości odtworzyć w sobie bezwzględną doskonałość Ojca Niebieskiego. Lecz chociaż Kościół katolicki zawsze głosił tę tak bardzo doniosłą prawdę, to jednak równocześnie twierdził, że nasładowanie Maryi Dziewicy nie tylko nie odwodzi od wiernego kroczenia śladami Chrystusa, ale nawet czyni je miłszym i łatwiejszym; bo przecież Najświętsza Dziewica, która zawsze pełniła wolę Bożą, pierwsza spośród wszystkich zasłużyła sobie na tę pochwałę, jaką Syn skierował do swoich uczniów: «Ktokolwiek czyni wolę Ojca mego, który jest w niebie, ten jest moim bratem i siostrą, i matką» (Mt 12, 50)⁵⁰.

Błogosławiony Jan Paweł II, nauczając o Matce Odkupiciela w życiu pielgrzymującego Kościoła, stwierdził, że *Błogosławiona Dziewica Maryja w dalszym ciągu 'przoduje' Ludowi Bożemu*⁵¹, a Jej wyjątkowe „pielgrzymowanie wiary” wciąż staje się punktem odniesienia dla Kościoła, dla poszczególnych osób i wspólnot wierzących, ale także dla ludów i narodów, a nawet dla całej ludzkości, tak że *trudno zaprawdę ogarnąć i zmierzyć jego zasięg*⁵². Dla wszystkich pielgrzymujących przez wiarę Maryja nie przestaje być «Gwiazdą Przewodnią» (*Maris Stella*). Jeśli wierni, na różnych miejscach ziemskiego bytowania, wnoszą ku Niej swe oczy, to dlatego że «zrodziła Syna, którego Bóg ustanowił pierworodnym między wielu braćmi» (Rz 8, 29), a również dlatego, iż «w zrodzeniu i wychowaniu» tychże braci i siostr Maryja «współdziałała swą macierzyńską miłością»⁵³.

Sobór Watykański II, nawiązując do Tradycji, pouczył, że Boża Rodzicielka jest głęboko związana z Kościołem, od którego doznaje szczególnej czci, a ponadto *dla Kościoła Maryja pozostaje «nieustającym wzorem» jako dziewica i matka zarazem. [...] Maryja, obecna w tajemnicy Chrystusa, pozostaje stale obecna również w tajemnicy Kościoła. Kościół bowiem sam także nazywany jest matką i dziewicą*⁵⁴. Jan Paweł II uczył, że Kościół staje się matką, przyjmując z wiarą słowo Boże, podobnie jak Maryja, która pierwsza «uwierzyła», przyjmując słowo Boże objawione Jej przy zwiastowaniu, i zachowując wierność temu słowu, poprzez wszystkie doświadczenia aż do Krzyża. Kościół zaś «staje się matką», gdy przyjmując słowo Boże z wiarą «przez przepowiadanie i chrzest 'rodzi do nowego i nieśmiertelnego życia synów z Ducha Świętego' poczętych i z Boga zrodzonych». [...] Kościół, stojąc z wielką gorliwością na straży wiary otrzymanej od Chrystusa za wzorem Maryi, która zachowywała i rozważała w swym sercu

⁵⁰ TAMŻE.

⁵¹ RM 6.

⁵² TAMŻE.

⁵³ TAMŻE; zob. J. KUMALA, *Maryjne pośrednictwo...*, 269.

⁵⁴ RM 42.

(por. Łk 2,19.51) *wszystko to, co dotyczyło Syna Bożego, zobowiązuje się strzec Słowa Bożego, zgłębiać jego bogactwo z mądrością i rozwagą, aby w każdej epoce dawać wierne świadectwo wszystkim ludziom*⁵⁵.

*Liturgia słowa, przeznaczona dla formularza mszalnego „Najświętsza Maryja Panna, Uczennica Pańska”, potwierdza i uzasadnia „przesłanie” skierowane do uczniów Chrystusa w modlitwie po Komunii, abyśmy za przykładem Najświętszej Dziewicy stawali się prawdziwymi uczniami Chrystusa, pilnie słuchali Jego słów i wiernie je zachowywali*⁵⁶. Chrześcijanin ma czynić tak, jak człowiek z Księgi Syracyclesa: szukać Mądrości w modlitwie, prosić o nią „u bram świątyni”, chodzić jej śladami od swej młodości, znajdować w niej dla siebie „rozległą wiedzę”, „postępować w niej” i zyskiwać z nią od początku rozum, aby nie być opuszczonym, wprowadzać „ją w czyn”, skierować ku niej swoją duszę, ciągle jej szukać, bo to jest dla człowieka „zysk wspaniały”, a Temu, który daje nam mądrość, oddawać cześć, chwalić Go językiem, którym nas obdarzył⁵⁷. Refren Psalmu responsoryjnego [Ps 19(18)] zapewnia każdego spośród uczniów Chrystusa: *Słowa Twe, Panie, są duchem i życiem*⁵⁸. Psalm wychwala Boga Stwórcę i wzywa do posłuszeństwa Jego Prawu, które – jako pochodzące od Pana – objawia się człowiekowi w całym swoim splendorze i bogactwie, stanowiąc najcenniejszą wartość⁵⁹. *Psalmista posługuje się sześcioma parami synonimów, które określają Prawo jako pochodzące od Pana (prawo, świadectwo, nakazy, przykazanie, bojaźń, sądy), oraz używa sześciu przymiotników, aby opisać jego bogactwo (doskonale, niezawodne, słuszne, jaśniejące, szczere, prawdziwe). Prawo Pana nie wymaga więc ślepego posłuszeństwa ani nie pozbawia człowieka jego sprawności, ale uzdalnia go, wzmacnia, daje pewność, jednym słowem – doskonalili jego ludzkie właściwości, jego człowieczeństwo. Podobnie jak piękno całego stworzenia wyraża wszędzie chwałę Boga, również cały człowiek – z umysłem i zmysłami – powinien uznać i wyznaczyć tak przedstawioną doskonałość Prawa Pana*⁶⁰. Ojcowie Kościoła, m.in. św. Augustyn († 430), św. Cyryl Aleksandryjski († 444), którzy identyfikowali Prawo wychwa-

⁵⁵ TAMŻE, 43.

⁵⁶ ZMNMP, 10. Święta Maryja, Uczennica Pańska, *Modlitwa po Komunii*, 67.

⁵⁷ *Lekcjonarz do Mszy o Najświętszej Maryi Pannie*, 10. *Święta Maryja, Uczennica Pańska*, Pierwsze Czytanie Syr 51, 13-18. 20-22, które nosi tytuł: *Moje serce rozradowało się w mądrości* (Poznań 1998), 53.

⁵⁸ TAMŻE: *Psalm responsoryjny* Ps 19(18), 8-9. 10-11. 15 (Refren: por. J 6, 63c), TAMŻE, 54.

⁵⁹ Zob. A. MALINA, 10. *Święta Maryja, Uczennica Pańska...*, 112.

⁶⁰ TAMŻE.

lane przez psalmistę z Prawem objawionym przez Ewangelię, przygotowali mariologiczną interpretację tego psalmu. Utożsamiali oni *doskonale prawo Pana jako pochodzące od Ducha Świętego i działające w sercu człowieka. Od samego początku Maryja ukazana jest jako rozważająca w sercu znaczenie woli Bożej oraz wyznająca słowami swoje posłuszeństwo objawionemu Jej planowi Pana*⁶¹.

Śpiew przed Ewangelią, który w Wielkim Poście poprzedza aklamacja „Chwała Tobie, Słowo Boże”, brzmi: *Błogosławiona jesteś, Panno Maryjo, zachowałaś słowo Boże i rozważałaś je w swoim sercu* i tworzą go dwie wypowiedzi z Ewangelii Dzieciństwa św. Łukasza. Pierwszą jest błogosławieństwo św. Elżbiety dla Maryi z racji Jej wiary w wypełnienie się słów powiedzianych Jej przez Pana (Łk 1, 45); druga pochodzi od Ewangelisty, który tak opisał postawę Maryi, gdy usłyszała Ona świadectwo pasterzy przybyłych do miejsca narodzenia Jezusa (Łk 2, 19)⁶². Maryja przyjmuje od samego początku postawę uważnego adresata usłyszanych słów; Jej wiara polega na przyjęciu za pewne spełnienie się obietnicy Boga, „tylko dlatego, że pochodzi od Niego”⁶³. Wiara Maryi nie jest aktem jednorazowym, ale ciągle ponawianym przyjmowaniem słów Bożych. *Zaangażowanie wiary polega najpierw na zachowywaniu tych słów w pamięci, aby móc rozważać ich znaczenie, a poznawszy przez to wolę Boga, na poddaniu się jej w swoim życiu. Dla każdego chrześcijanina Maryja jest wzorem uważnego, rozumnego i posłusznego słuchacza słowa Bożego*⁶⁴.

Ewangelia (Łk 2, 41-52) przeznaczona do Mszy o „Świętej Maryi, Uczennicy Pańskiej”, przedstawia udział Świętej Rodziny w żydowskim święcie Paschy w Jerozolimie. Ta perykopa wyodrębniona jest dwoma momentami zwrotnymi: wyruszeniem na pielgrzymkę i powrotem do Nazaretu. Ewangelista opisuje ważną zmianę, jaka dokonała się w świątyni, gdzie – po trzech dniach poszukiwań znaleźli Go Rodzice, gdy „siedział między nauczycielami”. Jezus ukazał wszystkim swą niepowtarzalną relację z Bogiem: *Muszę być w tym, co jest mego Ojca*. Posłuszeństwo Bogu Ojcu i gotowość spełnienia Jego woli zadecydują o Jego dalszym losie, a Maryja *chowała wiernie w sercu wszystkie te sprawy*⁶⁵. Święty Łukasz Ewangelista, pisząc o wydarzeniu w świątyni, *ukazuje w Maryi wzór właściwej postawy względem słowa Bożego. Tylko ten, kto zachowuje w sercu świę-*

⁶¹ TAMŻE.

⁶² Por. TAMŻE.

⁶³ TAMŻE, 113.

⁶⁴ TAMŻE.

⁶⁵ A. TRONINA, *8a. Najświętsza Maryja Panna z Nazaretu (I)*, w: *Nowe Msze o Najświętszej Maryi Pannie. Komentarze i homilie...*, Kielce 2008, 89 nn.

*te słowa, kto rozważa je w odniesieniu do Jezusa, ten stopniowo staje się Jego uczniem, unikając w tajemnice Mistrza*⁶⁶.

* * *

W ogłoszonym przez papieża Benedykta XVI *Roku Wiary* (2012-2013) wszyscy wierni są wezwani do troski, aby *słowo Pańskie szerzyło się i rozślawiało* (2 Tes 3, 1), aby się coraz bardziej umacniała więź wierzących z Chrystusem Panem, *gdyż tylko w Nim jest pewność przyszłości i gwarancja prawdziwej i trwałej miłości*⁶⁷. *Współczesny świat potrzebuje dziś szczególnie wiarygodnego świadectwa tych, których umysły i serca są oświecone słowem Bożym i którzy zdolni są otworzyć serca i umysły tak wielu ludzi na pragnienie Boga i prawdziwego życia, które nie ma końca*⁶⁸. Papież Benedykt XVI zawierzył Rok Wiary, ten czas łaski, Matce Bożej, nazwanej *błogosławioną, która uwierzyła* (Łk 1, 45)⁶⁹.

Ks. prof. dr hab. Jan Józef Janicki
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II (Kraków)

ul. Rydla 3
PL - 32-090 Słomniki

e-mail: jjanicki@kielce.opoka.org.pl

Heilige Maria, Schülerin des Herrn - *logos* und *etos* der liturgischen Texte: des Messformulares und des Messlektionares

(Zusammenfassung)

Der Verfasser analysiert das Messformular und die Lesungen des Wortgottesdienstes von der liturgischen Feier zur Ehre der Muttergottes in der Fastenzeit unter dem Titel: „Heilige Maria, Schülerin des Herrn“ (Sancta Maria, discipula Domini). Der Autor dieses Artikels sucht dadurch die Lehre (*logos*) über das christliche Leben und die konkrete Lebenskonsequenzen (*etos*) aufzuzeigen.

⁶⁶ TAMŻE, 90.

⁶⁷ BENEDYKT XVI, *List apostolski w formie Motu proprio „Porta fidei” ogłaszający Rok wiary* (11 X 2011), 4. 15.

⁶⁸ TAMŻE, 15.

⁶⁹ TAMŻE.

Es geht um ein Formular von dem neuen sg. Marien Messbuch, das die Kirche uns im Jahr 1987 gegeben hat. Die erneuerten liturgischen Texte der Gebete dieses neuen römischen MarienMessbuches und die Texte des Messlektionares (des Wortgottesdienstes) zeigen den Glauben der betenden Kirche nach dem alten Prinzip: *legem credendi lex statuat supplicandi* (oder kurz ausgedrückt: *lex orandi lex credendi*). Der Zweck also des hier vorgestellten Artikels ist es, den Glauben der Kirche über das heilige Leben der Christen nach dem Beispiel von der Muttergottes zu demonstrieren, welches uns eine Analyse der eucharistischen Texte und der Texte der Wortliturgie ermöglicht. Der Verfasser benutzte dann die Möglichkeit, diese ganze Problematik im breiten theologisch-liturgischen und pastoralen Kontext darzustellen.

Dabei benutzte er die Dokumente der Kirche der letzten Jahre, insbesondere die Lehre des II. Vatikanischen Konzils, dann die pastoral-theologische Lehre des Papstes Paulus VI, des Papstes Johannes Paul II und des Papstes Benedikt XVI.

Die liturgischen Gebetstexte *lex orandi* und die Texte der Wortliturgie unterstreichen in ihrer *lex credendi*, dass die Muttergottes Maria den Gottes Willen erfüllt hat (*logos*).

Weil die Maria in hervorragender und sichtbarer Weise dem Wort Ihres Sohnes zugehört hat und Seinen Willen erfüllt hat, dadurch ist Sie in Ihrem Leben uns ein hervorragendes Beispiel geworden. Deshalb bietet die Kirche in ihren Gebeten – auf die Fürsprache der heiligen Muttergottes Maria, „Schülerin des Herrn“ – das Wort Gottes ständig zu hören, den Willen Gottes nachzufolgen und im Glauben standhaft zu bleiben (*etos*).